

एतेषामाश्रमधर्माणांसमुच्चयंवारयति एकस्येति चतुर्णामन्यतमस्य एकस्याश्रमस्य धर्मेण सतांमतेन दंभादिरहितश्रद्धया सम्यगनुष्ठितेनेत्यर्थः सर्वेवयं आश्रमास्तं मार्गं ज्ञानमार्गं प्रपन्नाः प्राप्ताः स्मः अतो हेतोः अस्मत्सदृशोऽग्निसाध्यानां कर्मणां कर्ता धर्मं च वासं च प्रतिश्रयं चेति पाठक्रमापेक्षया द्वितीयं नैष्ठिकं गुरुकुलवासं दाराऽकरणरूपं तृतीयं परिव्राज्यं दारादित्यागरूपं वानवांच्छे ज्ञानहेतोः प्रधानभूतस्य धर्मस्यापेक्षेऽपि सिद्धेरित्यर्थः मद्गुह्येन आवयोर्धर्ममाशयेति भावः ॥ २५ ॥ निवर्तनिवर्तस्व स्वरउदात्तादिः अक्षरमकारादि व्यंजनं ककारादि एतद्युक्तत्वेन वाक्यस्य शब्दतो निर्दोषत्वमुक्तं हेतुयुक्तत्वेन युक्तियुक्तत्वमप्युक्तं

एकस्य धर्मेण सतांमतेन सर्वेस्मत्तं मार्गमनुप्रपन्नाः ॥ मावै द्वितीयं मातृतीयं च वांछेतस्मात्संतो धर्ममाहुः प्रधानं ॥ २५ ॥ यमउवाच निवर्ततुष्टोस्मित वानयागिरास्वराक्षरव्यंजनहेतुयुक्तया ॥ वरं वृणीष्वेह विनास्य जीवितं ददानिते सर्वमनिन्दिते वरं ॥ २६ ॥ सावित्र्युवाच च्युतः स्वराज्याद्वनवासमाश्रितो विनष्टचक्षुः श्वशुरो ममाश्रमे ॥ सलब्धचक्षुर्बलवान् भवेन्नृपस्तव प्रसादाज्ज्वलनार्कसंनिभः ॥ २७ ॥ यमउवाच ददानिते हंतमनिन्दिते वरं यथा त्वयोक्तं भविता च तत्तथा ॥ तवाध्वनाग्लानि मिबोपलक्षये निवर्तगच्छस्वनतेश्रमो भवेत् ॥ २८ ॥ सावित्र्युवाच श्रमः कुतो भर्तृसमीपतो हि मे यतो हि भर्ता मम सागतिर्ध्रुवा ॥ यतः पतिं नेष्यसि तत्र मे गतिः सुरेशभूय श्ववचो निबोध मे ॥ २९ ॥ सतांसकृत्संगतमीप्सितं परंततः परं मित्रमिति प्रचक्षते ॥ न चाफलं सत्पुरुषेण संगतं ततः सतांसं निवसेत्समागमे ॥ ३० ॥ यमउवाच मनोनुकूलं बुधबुद्धिवर्धनं त्वया यदुक्तं वचनं हिताश्रयं ॥ विना पुनः सत्यवतोस्य जीवितं वरं द्वितीयं वरयस्व भामिनि ॥ ३१ ॥ सावित्र्युवाच हतं पुरामेश्वशुरस्य धीमतः स्वमेव राज्यं लभतां स पार्थिवः ॥ जत्यास्वधर्मान्न च मे गुरुर्यथा द्वितीयमेतद्वरयामिते वरं ॥ ३२ ॥ यमउवाच स्वमेव राज्यं प्रतिपत्स्यतेऽचिरान्न च स्वधर्मात्परिहास्यते नृपः ॥ कृतेन कामेन मयानृपात्मजे निवर्तगच्छस्वनतेश्रमो भवेत् ॥ ३३ ॥

॥ २६ ॥ भर्तारं मोचयिष्याम्येवेति स्वयं निश्चिन्वाना वरांतराण्येव तावत्पार्थयंती सावित्र्युवाच च्युत इति ॥ २७ ॥ अध्वना मार्गेण न तु भर्तृनाशेन अनष्ट एव भर्तेत्याशयः ॥ २८ ॥ यतो यत्र भर्ता सागतिः तत्रैव गमनं ध्रुवानिश्चिता ॥ २९ ॥ सतामिति साधोस्तव समागममात्रेण जाता मैत्रीयं निष्फलमैव भवेदिति भावः ॥ ३० ॥ हिताश्रयं युक्त्यनुकूलं पूर्वमाश्रमधर्माणां ज्ञानहेतुत्वमुक्तमिदं तु सत्संगस्येति भेदः तथा च श्रुतिस्तद्विज्ञानार्थं स गुरुमेवाभिगच्छेदिति ॥ ३१ ॥ गुरुः श्वशुरः ॥ ३२ ॥ ३३ ॥